

Oma en opa 2.0

*Voor Joop en Hennie de Best-Bannink, mijn eigen mam en pap,
maar ook de liefste opa en oma die ik ken.*

D/2017/45/494 – 978 94 014 4659 4 – NUR 740

Vormgeving omslag: Nanja Toebak, 's Hertogenbosch
Zetwerk binnenwerk: Lettie Egberts, Scriptura, Westbroek
Vormgeving binnenwerk: Mieke Verloigne, Studio Lannoo, Tielt

© Uitgeverij Lannoo nv, Tielt, 2017

Dit boek is een uitgave van Uitgeverij LannooCampus (Houten).
LannooCampus maakt deel uit van Uitgeverij Lannoo nv.

De foto's in dit boek beelden de mensen uit van het verhaal waar ze bij zijn geplaatst. Op een aantal pagina's zijn stockfoto's gebruikt, dat zijn pagina: 9, 32, 51, 57, 77, 107, 114, 118, 124, 134, 142 en 180. Deze foto's worden alleen gebruikt voor illustratieve doeleinden en hebben geen relatie met de werkelijkheid. Ieder geportretteerd persoon is een model.

Alle rechten voorbehouden. Behoudens de uitdrukkelijk bij de wet bepaalde uitzonderingen mag niets van deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, door middel van druk, fotokopie, microfilm, of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Uitgeverij LannooCampus
p/a Papiermolen 14-24
3994 DK Houten (Nederland)
Postbus 97
3990 DB Houten (Nederland)

www.lannoocampus.nl

YOLANDE DE BEST

OMA
en
OPA
2.0

*Openhartige verhalen van én voor grootouders van nu
Met extra bijdrages van trotse oma en opa Tineke de Nooij,
Henny Huisman, Jacques Vriens, Edvard Niessing,
Lee Towers, Bas de Gaay Fortman en Annie Schreijer*

LANNOO
CAMPUS

INHOUD

Voorwoord

Tineke de Nooij: oma op zilveren gypsen 7

- 1 De nooit verwacht, toch gekregen-oma 11
- 2 De kampeer-opa (en -oma) 21
- 3 De opvoed-oma 29

Bekende opa ★ *Bas de Gaay Fortman* ★ 37

- 4 De jonge oma 39
- 5 Oma van een donor-kleinkind 47
- 6 De zorg-opa 56

Super-opa van nu ★ *Henny Huisman* ★ 63

- 7 De gescheiden oma 71
- 8 De tweede leg-opa 80
- 9 Oma van een transgender kleinkind 88

Bekende opa ★ *Jacques Vriens* ★ 95

- 10 De ontspannen oma 100
- 11 De moedige moeder-oma 108
- 12 De werkende oppas-oma 119

Bekende opa ★ **Edvard Niessing** ★ **126**

- 13** De bezorgde oma (want m'n dochter heeft MS) 129
- 14** De zomaar-ineens-zonder-baan-thuis-oma 137
- 15** De geëmigreerde opa 145

Bekende oma ★ **Annie Schreijer** ★ **151**

- 16** De zoekende oma 154

Bekende opa ★ **Lee Towers** ★ **163**

- 17** De levensles-oma 166
- 18** Oma met een groot gemis 175
- 19** Lange afstand-oma 182

Dankwoord 191

Voorwoord

★ Tineke de Nooij: oma op zilveren gympen ★

★ Goed idee van Yolande om eens te gaan praten met oma's en opa's van nu. Want wat zijn ze belangrijk en hoe is hun rol veranderd in de loop der jaren...

Ik zie ze nog zo zitten, mijn eigen oma en opa, van pappa's kant. Dat moet zo in de jaren zestig zijn geweest. Oma zat in een grijze bloemetjesjurk, benen met zwachtels erom en geruite pantoffels aan de voeten. Haar haar was opgestoken, met zo'n rol langs haar gezicht. Ze zat met opa naast de kolenkachel: bewegen was er niet meer bij. Zij zat rechts, hij links. Geen idee wat hij aanhad. Ik weet alleen nog wel dat hij een snor had, die naar rook rook. Interessanter, maar eigenlijk ook griezeliger, vond ik dat er een potje onder zijn stoel stond waar hij af en toe in spuugde. Hij pruimde de hele dag pruimtabak.

Ze hadden een zwaar leven gehad, mijn opa en oma. Ze waren heel arm, veel kinderen. Opa had als metselaar zijn leven lang hard gewerkt. Op zaterdag ging hij na het werk met de maten de kroeg in. En oma haalde hem daar dan – als het even kon – weer weg, omdat hij zijn net verdiende geld omzette in jenever. Ach vaderlief, toe drink niet meer...

Ze waren arm, maar toch kwam daar ieder jaar voor ons kleinkinderen Sinterklaas langs met een klein cadeautje. Om nooit te vergeten.

Mijn opa van mamma's kant is heel belangrijk geweest voor me. Hij woonde bij ons in, ik leerde pianospelen van hem. Later betaalde hij mijn pianoles en we speelden samen quatre mains.

Mijn eigen ouders waren heel andere grootouders voor mijn kinderen. Ze waren actief, leerden elkaar kennen door de sport. Zij was een goede turnster, hij een geweldige zwemmer en voetballer. Zij werden jong oma en opa, omdat ik op mijn drieëntwintigste mijn eerste kind kreeg. Wat hebben ze daarvan genoten. Mijn moeder was secretaresse, goed figuur, mooie benen (zei pappa trots) en steevast hoge hakken aan. Als ze hun kleindochter een tijdje niet gezien hadden, belde mijn moeder op. Of het niet eens tijd werd dat wij een weekendje weg moesten ('Goed voor je huwelijk', zei ze erbij). Zodat zij op hun kleinkind konden passen. Die ging er dolgraag naartoe. Op zondagmorgen bij opa en oma in bed. Opa

in een wigwam, gemaakt van het bovenlaken, als de Indiaan Klukkluk. Leuke foto's zijn er uit die tijd van mamma, die geduldig kaartspelletjes doet met haar kleindochters. Ze had in feite de pest aan spelletjes: ik kan me niet herinneren dat ik ooit met haar heb gekaart. Voor de kleinkinderen zette ze die afkeer moeiteloos opzij! Ook de zomers aan het Iseomeer in Italië met de caravan zitten vastgeroest in de herinneringen van hun kleindochters...

Nu ben ik zelf oma. Mijn eigen, oudste kleindochter zat vorige week op de rand van m'n bed en bekeek met belangstelling mijn (voormalige) boekenkast. Die is nu helemaal vol met, keurig naast elkaar, mijn gympen in alle kleuren van de regenboog. (Sinds mijn nieuwe heup loop ik alleen maar op gympen). Goud, zilver, paars, groen, met de Amerikaanse vlag: name it, ik heb ze. 'Wow oma, wat vet gaaf,' zei ze, 'wat ben je toch een coole oma.' Dat is een groot compliment, dat ik koester. Ik ben de oma die tot haar dood blond blijft en op zilveren gympen loopt. Ik vind het geweldig, dat oma zijn. Het enige wat ik hoop is dat ik daar nog heel lang van kan genieten. Dat is hét grote verschil met het naast de kachel zitten van vroeger. Ik hoop echt dat ik deel kan blijven uitmaken van hun leven en ook iets voor mijn kleinkinderen kan betekenen. Ik zeg niet dat het helemaal zorgeloos is. Natuurlijk komt er weer dat verantwoordelijkheidsgevoel bij, maar ik voel me wel bevoorrecht dat ik oma ben. En ik hoop dat mijn kleinkinderen net zo veel van mij houden als ik van hen.

Lees hoe andere opa's en oma's het ervaren. Yolande de Best heeft met de meest uiteenlopende mensen gesproken, maar we hebben wel één ding gemeen: we houden zielsveel van onze kleinkinderen. Geweldig om te lezen hoe onze generatie het nu allemaal ervaart.

Tineke de Nooij

- 1 -

DE NOOIT VERWACHT, TOCH GEKREGEN-OMA

Kinderen krijgen is niet iedereen gegeven. En dús opa en oma worden ook niet. Ik sprak Sophie (69), getrouwd met Anton (70) erover. Ze hadden zich er eigenlijk al mee verzoend: hoewel ze zelf al vrij jong ouders werden van twee kinderen, zat opa en oma worden er klaarblijkelijk niet in. Jammer, maar vooral voor hun kinderen, vonden ze. Dochter Florine had er alles voor over gehad, zelfs allerhande medische ingrepen, maar uiteindelijk zonder resultaat. En ook bij zoon Paul leek het erop dat de kinderkamer leeg zou blijven, ondanks het medische circuit waar hij en zijn vrouw zich in begeven hadden. Sophie en Anton wonen in een riant huis, aan de rand van de stad. Ze verruilden een paar jaar geleden hun veel grotere stadswoning voor een huis met grote tuin, in de buurt van hun zoon en schoondochter. De inrichting van de tuin spreekt voor zich. Een groot grasveld, een schommel, een zandbak... En in het huis zelf is een speciale speelhoek. Voor de kleinkinderen die er uiteindelijk tóch kwamen....

Sophie: We hadden ons er al bij neergelegd. Kleinkinderen krijgen zit er voor ons niet in. Geen ramp. Natuurlijk leek het ons leuk, maar we zaten er ook niet direct op te wachten. Kennissen vroegen het vaak: 'Zijn jullie nou nog geen opa en oma?' Dan antwoordde ik: 'Nee, so what? Wat je niet hebt, kun je niet missen'. Dat meende ik oprecht. We hadden een goed leven samen. Compleet anders dan nu. We gingen veel op reis, hadden een groot sociaal netwerk, zijn allebei actief geweest op een tennisvereniging, zaten in het bestuur van een buurtcomité, ga zo maar door. Over dat grootouder worden hadden we iets van: als het komt, dan komt het, en zo niet, dan niet. En, heel eerlijk, als ik bij anderen 'oma' hoorde, dan vond ik dat ook best oud klinken. Dus... ik had gemengde gevoelens. We vonden het vervelend dat het niet lukte, maar vooral voor de kinderen.

Dat mijn schoondochter steeds naar het ziekenhuis moest voor ivf-behandelingen, dat was zwaar. We leefden echt mee. Ook met de mislukkingen. Ik zie ons nog terugkomen van vakantie... dat onze Paul bij z'n zus zat, toen ze net bericht had gekregen dat een poging wéér op niets was uitgelopen. Zoiets doet je veel als ouders. Dat is heel verdrietig. De laatste keer wisten we precies dat dit de allerlaatste poging zou zijn, dat ze twee eitjes zouden terugplaatsen. Het was nu of nooit. We durfden er bijna niet meer op te hopen. Maar die keer liep het dus anders. Het lukte wel! Ik zal de dag nooit vergeten dat Paul aan de keukentafel zat: 'Hé mam, het is aangeslagen en hou je maar vast: het zijn er niet een, niet twee, maar drie!' Terwijl ze maar twee eitjes hadden teruggeplaatst. Een wonder! Of er is, door al die hormonen, toch ook een spontane zwangerschap ontstaan of een eitje zal zich gesplitst hebben.

Het was vreemd en dubbel: onze zoon kreeg geweldig goed nieuws, een drieling, terwijl onze dochter Florine net had gehoord dat zelf een kind krijgen nooit zou lukken. Ook zij heeft er alles voor gedaan en gelaten. Wat er precies aan de hand was, wisten we aanvankelijk niet. Eerst schreven we het toe aan haar leeftijd, want ze was al achter in de dertig, maar uiteindelijk bleek dat ze heel erge endometriose had. Toen ze werd geopereerd, is het helemaal fout gegaan. Einde wedstrijd, zo verdrietig. Het frappante en het bijzondere aan het verhaal is dat op de dag waarop

Florine werd geopereerd, mijn schoondochter in hetzelfde ziekenhuis de boodschap kreeg dat ze een drieling verwachtte.

Natuurlijk was dat heel dubbel. Al moet ik zeggen dat Florine er wel goed mee is omgegaan. Vanaf het begin was ze zó blij met die drie. Zij voelde dat ook een beetje als haar kinderen, eigenlijk nog altijd.

Het was vreugde met een randje. Vanwege Florine, maar ook omdat een zwangerschap van een drieling extra spannend is. Daar is een lichaam eigenlijk niet op gebouwd. Gelukkig is onze schoondochter een sterke vrouw. Ze heeft het geweldig gedaan. Zij liet Moeder Natuur verder haar gang gaan en gaf zich over aan de zwangerschap. Tot het moment dat ze de nekpluimeting kreeg, bij 12 weken, ging alles goed. Toen kregen Paul en Emmie te horen dat de kans groot was dat een van de kindjes downsyndroom had. Dat was wel even schrikken, maar Paul en Emmie zelf reageerden heel beslist. 'Het maakt niet uit, we laten alle kindjes komen en zijn er gelukkig mee'. Voor hen was het geen punt van discussie: ze waren alle drie welkom. Absoluut. Zij zeiden: 'We hebben er zo hard voor gevochten om ze te krijgen en we zijn blij met ze'. Voor ons was het best een duister gebied: hoe zal het zijn? Eerlijk gezegd was ik bezorgd: hoe eindigt dit? Wat wordt dit? Maar zij waren er zó stellig en duidelijk in, dat ik die twijfel al snel heb laten varen.

Verder heeft mijn schoondochter een fantastische zwangerschap gehad. En ze heeft het volgehouden tot meer dan vijfendertig weken. Ze genoot van haar grote buik, ik heb er nog mooie foto's van. Bij mij bleef wel altijd iets van spanning hangen. Eerst zien, dan geloven. Na bijna zesendertig weken zijn de kinderen gehaald en waren wij in één keer driedubbel opa en oma. Apetrots waren we!

De eerste keer dat ik ze zag was fantastisch! Pammie, onze kleindochter met down, was dan wel heel eng klein, maar had al gelijk het vuur en van die levendige ogen. We zagen direct: dat kind gaat het gewoon redden! Ze was een vechtertje. En hoewel zij wat langer in het ziekenhuis moest blijven dan haar broertje en zusje, ging ik meteen van haar houden. Vooraf leek het me allemaal best moeilijk en had ik me veel zorgen gemaakt, maar toen die drie kinderen er waren was

De gemiddelde leeftijd waarop een Nederlandse vrouw oma wordt, is 52 jaar. Voor mannen – ook in een huwelijk gemiddeld twee jaar ouder dan hun partner – ligt die leeftijd twee jaar hoger: de leeftijd waarop een man opa wordt is gemiddeld 54.

elke twijfel verdwenen. Dat gevoel... dat kun je niet uitspreken, zo intens en heel gelukkig. Heel rijk. Onze zoon was apetrots! Echt een vader.

Ze hadden besloten dat hij thuis zou blijven en zijn vrouw zou blijven werken. Een hele omschakeling. Je krijgt wel in één keer drie kinderen. Ik heb gelijk gezegd: 'Ik kom een dag in de week helpen'. Samen met een vriendin (die zei: 'Soof, dat kun je niet alleen') heb ik dat vier jaar lang gedaan. Een dag in de week pakten wij met z'n tweeën de zorg voor de drieling. Dan had mijn zoon een beetje lucht en ruimte voor zichzelf. Ook belangrijk, hij kon dat zelf invullen. Dat heb ik wekelijks gedaan tot ze naar school gingen.

Nog steeds pas ik op maandag op, maar dan brengt Paul Pammie hier. De twee anderen gaan naar school, Pam moet langzaam instromen en gaat voorlopig maar een halve dag. Opa haalt de twee kinderen tussen de middag op, we eten met z'n allen een boterhammetje en brengen ze 's middags alle drie terug. Dan mag Pam een halve dag meedraaien. Ik heb dus vanaf het begin veel zorg op me genomen. Dat had ik me niet voorgenoemen, maar voelde dat als m'n plicht én ik vond het leuk. Anton kwam meestal om vier uur thuis, dan ging hij de boodschappen doen en eten koken. In het begin aten we met z'n allen. Als de kindjes naar bed waren, konden wij naar ons eigen huis. Zo hadden mijn zoon en schoondochter wekelijks hun 'verwendag'. En nu... als we na de lunch de kinderen naar school hebben gebracht, ga ik naar hun huis om de kinderkamertjes te doen. Ik ruim op, neem de was mee, dat is helemaal mijn dingetje.

Omdat we vanaf het begin zo betrokken zijn geweest, hebben we een speciale band met de kleinkinderen. Dat is heel warm. We hebben ook de twee anderen zo af en toe weleens alleen. Op vrijdag zijn ze thuis en dan zeg ik: 'Wie is er aan de beurt?' Dan komt er eentje van de drie voor een paar uurtjes. Het is leuk om een kind apart te hebben. Voor het kind zelf én voor ons. Daarnaast zijn ze er ook weleens tussendoor. Als we niets anders te doen hebben, is dat geen probleem.

Door de kleinkinderen hebben we een heel ander leven. Ja, ook door Pam. Het gaat heel goed met haar, maar ze heeft wel wat problemen met haar gehoor. Mede daardoor praat ze nog niet zo veel. Ze heeft een gehoorapparaatje maar ze communiceert sowieso perfect: als ze er niet uitkomt, dan komt ze je halen. We doen ook veel met gebaren, dat kan ze ook goed. Hoe dan ook begrijpen we elkaar.

We gaan op zich wel iets anders om met Pam dan met de andere twee. Ik accepteer meer van haar, tred bij de andere twee eerder corrigerend op. En de kinderen zelf gaan soms een andere weg. Het ene moment spelen ze wel met Pam, het andere moment niet. Pleun en Ruben zijn heel erg samen. Die gaan natuurlijk ook meer gelijk op in hun ontwikkeling en het verschil wordt groter. Daarnaast weten ze ook dat Pam 'anders' is. Ze houden rekening met haar, vooral Pleuntje doet dat. Zegt dan: 'Zal ik je even helpen, Pammie?' Dat zie je nu al.

Wij houden van alle drie evenveel, maar natuurlijk weet je: dit is een downkind en ze zal zorg blijven houden.

Ik ben niet meer zo bezorgd om onze zoon en schoondochter: ze doen het echt goed. Voor hen was het natuurlijk ook een aardverschuiving, van helemaal niets naar drie kinderen, waarvan eentje met down. Wat dacht je! Die eerste maanden, ik vond het een hel. Die drie kleine kindjes die om de drie uur gevoed moesten worden, luiers, een zoon die het allemaal niet zo trekt, dat zie je als moeder ook. Florine en ik hebben er wel eens 's nachts op een matras in de kamer geslapen, om te zeggen: 'Slapen jullie nu maar eens uit, dan doen wij de kindjes'.

★ *Als Sophie over de drieling spreekt, beginnen haar ogen te glanzen. Ze is onmiskenbaar stapelgek op het drietal van haar zoon en schoondochter. Dan herinner ik me: er was ook nog Florine... die na een heftige operatie afscheid moest nemen van haar kinderwens. Uh... hoe zit dat?*

Sophie: Bij Paul en Emmie draaide inmiddels natuurlijk alles dag en nacht om de drieling. Terwijl Florine na haar operatie inderdaad afscheid had moeten nemen van haar droom om zwanger te worden. Zij en haar man verzetten al snel de bakens: 'We gaan voor adoptie'. Ze moesten ook wel snel, anders zouden ze daarvoor te oud zijn. Cursus gedaan, alles gedaan, wij hebben meegeleefd..., hele traject bewust meegemaakt. De kosten voor adoptie waren gigantisch en ze zouden maanden in China moeten verblijven. Ik had van meet af aan twijfels of dat allemaal wel haalbaar zou zijn, daar hebben we heel veel over gepraat. Ik zeg wat ik echt meen, ik ben een open boek. Maar de beslissing neem je zelf. Uiteindelijk was het simpelweg niet te doen. Het duurde veel te lang en Florine en haar man Kees konden het financieel niet opbrengen. Nadat ze zijn gestopt, zijn ze voor een pleegkind gegaan. Florine en Kees betrokken ons overal bij. Toen ze bezig waren met adoptie en later met die pleegzorg heb ik regelmatig met hen gesproken over het feit dat we veel mensen kennen die geen kinderen hebben en toch een prachtig leven. Om ze ermee in het reine te laten komen. Ik heb wel een béétje geprobeerd ze ervan af te praten, omdat ik niet wilde dat ze nog meer teleurstellingen voor de kiezen zouden krijgen. Want met adoptie en met pleegzorg loop je de kans dat je weer heel zware tegenslagen krijgt. Ik heb dat meerdere keren om me heen gezien. Uiteindelijk zijn die tegenslagen hen ook niet bespaard gebleven..., ook met hun pleegkind.

Ik had vooral praktische bezwaren, maar ook wel emotionele. Ik wist natuurlijk niet hoe het zou zijn, oma zijn van een betrekkelijk vreemd kind. Zou ik daarvan kunnen houden? Ik was er veel mee bezig. En natuurlijk hoopte ik dat het allemaal vanzelf goed zou komen... Ik probeerde mijn zorgen destijds niet bij Florine neer te leggen.

Je wilt niet weten wat je allemaal moet overhebben om een pleegkind te krijgen. En hoe je doorgelicht wordt: verschrikkelijk. Maar Florine en Kees hadden het ervoor over. Hun grootste wens was een baby'tje, een

kindje dat zou mogen blijven. Dat is anders gelopen. Op een dag kwamen ze met dit meisje. Ze was drie jaar toen ze werd voorgesteld, vier jaar toen ze kwam. Want daar ging een heel traject van 'wennen' aan vooraf. Uiteindelijk kwam dan de grote dag. Mandy is een plaatje om te zien, maar heeft enorme hechtingsproblemen. De moeder was verslaafd, maar toch was er een omgangsregeling. Daar kom je niet onderuit, elke zes weken. De eerste twee jaar zorgde dat voor een enorme strijd tussen Florine en Kees en de moeder. Plus een hoop andere ellende. Er kwamen bedreigingen, ontmoetingen onder toezicht, problemen met de pleegzorg, politie..., ga zo maar door. Ik overdrijf niet als ik zeg dat ze twee beroerde jaren hebben doorgemaakt. Bovendien was Mandy ook echt beschadigd, omdat ze al veel te veel had meegemaakt. Ze kon zich totaal niet hechten en vertoonde allemansvrienden-gedrag. Heel moeilijk. Gelukkig gaat het nu, dankzij goede hulp en heel veel geduld van Florine

en Kees, fantastisch. Ook de biologische moeder heeft erkend: 'Ik zie dat jullie Mandy gelukkig maken. Dat kan ik niet. Ik ben blij dat ze nu bij jullie is'.

Ik vond het heftig allemaal. Natuurlijk stond ik van het begin af aan niet te popelen. Dat heeft Florine ons ook best een beetje kwalijk genomen. Maar ik was vooral bezorgd om haar, wilde haar behoeden voor nóg meer ellende en verdriet, hoewel ik het goed en dapper vond wat ze deden. En eigenlijk voorvoelde ik direct al dat het heel moeilijk zou worden. Florine wilde dat in eerste instantie helemaal niet toegeven, pas later kwam dat ze het eigenlijk ook wel zwaar had gevonden. Toen heeft ze tegen me gezegd, dat ze weleens op het punt had gestaan om het bijltje erbij neer te gooien. Dat ze het gewoon niet meer aankon, het gedoe met die voogdijschap en die moeder. Met Mandy was ze trouwens wel heel blij, hoor. Zij houdt van haar en ze is er supergoed voor: dat kind is echt in de hemel gekomen. Ze gaat lekker naar school, ze doen veel met zijn drietjes. Alles mag ze leren: zwemmen, dansen, skiën. Ze noemt Florine en Kees ook mama en papa. 'Ik heb één papa en twee mama's'. Dat weet ze heel goed. Florine is haar mama nu en ze heeft ook een eigen mama.

Florine is echt moeder, daar hebben ze voor moeten vechten. Gelukkig lijkt alles nu in rustiger vaarwater. Ze hebben zelfs het verzoek gekregen om het broertje van Mandy ook op te nemen, maar dat hebben ze afgewezen. Ze hebben duidelijk allebei gezegd: 'We gaan dit afmaken, want daar hebben we 'ja' tegen gezegd en we genieten steeds meer van haar, maar we beginnen niet aan nog zo'n avontuur'.

Ik begrijp dat maar al te goed. De situatie is nu helemaal recht getrokken, maar hoe pleegzorg in ons land geregeld is..., daar heb ik geen hoge pet van op. Ik ben wel heel dankbaar dat het goed gaat. En zelf ben ik inmiddels ook echt oma van Mandy. Ze is hier altijd welkom, als ik kom vindt ze het leuk. En straks in de vakantie mag ze komen logeren: we behandelen haar net als de andere kleinkinderen. Ook daar passen we wel eens op, maar niet structureel. We springen in als het nodig is. En we zijn erbij als er wat bijzonders is.

Laatst moest ze afzwemmen voor haar B-diploma, dan gaan we natuurlijk kijken. Voor Mandy zijn we gewoon opa en oma.

Toch voelt het niet hetzelfde. Mandy is een plaatje van een kind; een prachtig meisje, maar het gevoel verschilt. Waarschijnlijk is dat iets biologisch, dat 'eigen' gevoel. Bij de andere kinderen herken ik mijn zoon, dingen uit de familie, misschien is het dat. Dat is bij Mandy gewoon niet. Speelt natuurlijk ook mee dat er zo veel gebeurd is, met die pleegzorg en die voogd. Misschien slijt het wel. Wij gaan er in ieder geval van uit dat Mandy gewoon altijd bij Florine blijft. Tot haar achttiende..., dan kan ze gaan en staan waar ze wil, zelfs naar haar eigen moeder.

Ik wil Florine daar wel wakker in houden. Dus toch weer mijn eigen kind beschermen. Vergeet niet: je haalt wat in huis. We hebben ze steeds gewaarschuwd... En bij Florine is onze vrees bewaarheid. Ze heeft pas nog gezegd: 'Hé mam en pap, jullie hadden gelijk. En als ik het allemaal van tevoren had geweten, was ik er nooit aan begonnen'. Ik wist dat, ik ken haar.

★ ***Sophie neemt me mee, voert me langs de foto's van de kleinkinderen. Een prachtig stel. Het is duidelijk: hoewel Sophie en Anton jaren dachten nooit opa of oma te worden, draait hun leven er nu aardig omheen. Is dat ook zo, vraag ik me hardop af...***

Sophie: Voor en na de kleinkinderen... ons leven is compleet veranderd! Er zijn allemaal dingen op ons pad die we nooit had kunnen voorzien. Een kindje met down, een drieling, een pleeg-kleinkind... Er zijn echt wel momenten dat ik denk van: dat leventje van vroeger was zorgeloos... Ik zou de kleinkinderen voor geen prijs willen missen, maar 'zorgeloos' is niet meer van toepassing op ons leven nu. Natuurlijk komt dat ook door mijzelf, ik heb het leven van onze kleinkinderen ook echt tot MIJN ding gemaakt. Dat bezorgt me heel veel vreugde. En ik doe het met plezier. Maar..., het zijn twee verschillende werelden. En die zijn allebei fijn. We proberen ook ons eigen leven te leiden. We doen samen veel, golfen en zo. Maar ik geef toe: ik sta wel erg snel klaar voor de kinderen. Ik heb er erg veel voor over.

Anton zegt weleens: 'Ik geniet meer van m'n kleinkinderen dan van m'n kinderen vroeger'. Voor hem was het vroeger natuurlijk ook anders. Hij werkte indertijd, ik deed alles zelf. Ik ben gestopt met werken voor de kinderen en was altijd met ze bezig: bouwen en dingen maken. Ik ben gewoon een doe-mens. Ook een doe-oma. Spelletjes, voetbal, zwemmen: daar zijn ze dol op. Tuinarchitectuur is mijn hobby, dus ik heb alles uit de tuin laten halen en opnieuw ingericht. We hebben een kleine border, omdat ik dat leuk vind. Ik heb hier rechts om het hoekje een groentetuintje voor de kinderen. Kunnen ze ook van leren: twee bonenstaken om te laten zien welke erwten daaruit komen, frambozen plukken. Dat is toch heerlijk? Hoeveel rust geeft dat niet? Ik geniet daarvan én ik kan de kinderen ook iets bijbrengen, waar hun ouders geen tijd voor hebben.

Bijvoorbeeld, vanmorgen was Paul werken en dan moeten wij in de buurt blijven: ik heb dan luierdienst voor Pam. Zij is niet zindelijk en op school geven ze geen schone luier. Het is hier vlakbij, dus dan zijn wij stand by om haar te verschonen. Dat betekent dat Anton en ik zelf niets kunnen doen. Bij Anton knaagt dat weleens. Hij heeft soms iets van: kan dat niet anders? Maar als ik toch thuis ben, maakt het me niet uit. En eigenlijk geldt dat ook voor Anton. Ons leven is erop ingesteld, want we hebben onlangs een planning gemaakt om een weekendje iets te doen, maar dan plannen we het zo dat we op zondag weer terug zijn. Anton regelt dat zelf zo, omdat hij weet dat ik maandag 'dienst' heb.

Op zich zijn we nu vrij en blij, dus we zouden gewoon elke vakantie kunnen boeken waar we zin in hebben. Maar ik houd er wel een beetje rekening mee dat het allemaal geregeld moet zijn voor de kinderen. Niet alleen om te helpen, maar eigenlijk ook voor mezelf. Want zeg nou zelf: die bekkies die gaan stralen als wij binnenkomen... daar kan toch niets tegenop?

